

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Попович Марія Павлівна

*асистент кафедри обліку, контролю, аналізу та оподаткування,
Львівський торговельно-економічний університет*

Сучасний розвиток економіки України характеризується глобальними економічними перетвореннями, заснованими на ринкових відносинах у сфері виробництва, що потребує перегляду та вдосконалення системи бухгалтерського обліку. Одним із важливих елементів цієї системи є облік витрат.

Як зазначає, проф. Ф. Бутинець: “сьогодні питання обліку та контролю витрат з метою зниження собівартості продукції знаходяться поза увагою керівників підприємства та бухгалтерів. Забезпечити рентабельність роботи підприємства у першу чергу прагнуть за рахунок високих відпускних цін, а не за рахунок економії витрат виробничих ресурсів. Однак це ненадійний і безперспективний спосіб вирішення проблем виживання підприємства” [1].

В бухгалтерському тлумаченні витрати тільки певних категорій ресурсних витрат включають в свою складову. З економічної точки зору є поняття, що характеризує правильність вираження в грошовому виразі сум витрат використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Поняття собівартості є грошовим виразом суми витрат на виробництво певного виду продукції.

Для розкриття економічної сутності витрат потрібно розглянути виробництво з двох сторін [2]:

- 1) процес виробничого споживання готових продуктів;
- 2) процес створення нового (власного) продукту. Щоб визначити собівартість продукту, необхідно врахувати всі ресурси, витрачені на виробництво. Такий підхід має бути основним у визначенні економічної термінології. Таким чином, витрати на виробництво, які є основною складовою формування собівартості, слід розглядати як суму ресурсів, витрачених на виробництво продукції.

Доцільно використовувати нормативний метод обліку витрат як спосіб вдосконалення бухгалтерського обліку підприємств. Однією з головних переваг цього методу є різноманітність методів калькуляції, що зменшує складність переходу на нього. Також можна порівняти планову собівартість з нормативними, які можуть бути змінені в разі відхилень. Основою нормативної калькуляції собівартості є технічні нормативи, встановлені на певний період. Норми витрат змінюються при

певних заходах, що вдосконалюють технології виробництва та його організацію. Тому така організація обліку позитивно впливає на зниження собівартості.

Сьогодні для функціонування підприємств дуже важливим є правильний вибір методу обліку загальновиробничих витрат та бази їх розподілу. Загальновиробничі витрати поділяють на дві групи: змінні, постійні.

Змінні загальновиробничі витрати являють собою ті витрати, які залежать від обсягу випуску продукції підприємством, а постійні загальновиробничі витрати – це витрати, що не залежать від зміни виробництва. Підприємства самі обирають перелік змінних та постійних витрат, оскільки в П(С)БО не визначено чітко їх перелік. Також самостійним вибором є база розподілу, яка вибирається відповідно діяльності підприємства.

Основною проблемою є виникнення змішаних витрат, що ускладнює облік витрат.

Для вирішення проблеми потрібно робити такі зміни:

- потрібно удосконалити класифікацію загальновиробничих витрат, яка містила б оптимальну кількість ознак, розкривала цільове призначення й економічний зміст витрат, враховувала організаційну структуру та особливості;

- необхідно деталізувати план рахунків бухгалтерського обліку з конкретизацією статей загальновиробничих витрат.

Як і проблема визначення складу змінних та постійних витрат, визначення оптимального методу розподілу загальновиробничих витрат пов'язане також з недосконалістю сучасної нормативної бази. Таким чином, існує необхідність її перегляду стосовно цих питань.

При виборі бази розподілу слід звернути увагу на те, що між зміною загальновиробничих витрат і відповідно зміною бази розподілу існує пропорційна або майже пропорційна залежність. Нижче виокремлено пропозиції, що мають найбільше практичне значення для підприємств усіх галузей щодо удосконалення обліку витрат [3]:

1. Організація обліку витрат за стадіями технологічного процесу, що дозволяє визначити внесок керівника кожного центру відповідальності в загальний розмір витрат підприємства і підвищити відповідальність менеджерів усіх рівнів управління.

2. Бюджетування доходів і витрат на виробництво продукції, яка виготовляється, що забезпечує порівнянність кошторисних і фактичних показників і можливість використання управління витратами за відхиленнями для швидкого реагування на зміну ринкових умов і пошуку вигідних комбінацій ціни й обсягу виробництва.

3. Створення системи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції, що відображає специфіку підприємств комплексної переробки сировини.

4. Можливості використання системи калькулювання неповних витрат у комплексних виробництвах для прийняття управлінських рішень щодо визначення обсягів діяльності й вибору їхніх оптимальних варіантів у розрізі асортименту продукції, що випускається.

5. Обліку й калькулювання собівартості супутньої продукції підприємства, що дозволяє підвищити його прибутковість.

Для прийняття оптимальних управлінських рішень необхідно знати величину затрат і в першу чергу чітко розуміти інформацію про виробничі витрати. Аналіз витрат допомагає виявити ефективність і визначити оптимальний розмір витрат, перевірити якісні показники роботи, правильно встановити ціни, регулювати та контролювати витрати, планувати рівень прибутку і рентабельності виробництва.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В. Бухгалтерський управлінський облік: навчальний посібник для студентів спеціальностей 7.050106 “Облік і аудит”. Житомир : ЖІТІ, 2000. 448 с.

2. Скрипник М.І. Організація обліку витрат у розрізі центрів витрат та центрів відповідальності. Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал. 2020. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/organizaciya-obliku-vitrat-u-rozrizi-centriv-vitrat-ta-centriv-vidpovidalnosti.htm>

3. Фоміна О.В. Сучасні тенденції розвитку обліку витрат. *Бізнес Інформ*. 2019. № 2. С. 277–282.